

Möjlighet till förskrivning av hjälpmedel och utredning av läs- och skrivsvårigheter/ dyslexi.

Resultat av Dyslexiförbundet FMLS enkät våren 2010.

Bakgrund

Dyslexiförbundet FMLS är ett handikappförbund som organiserar personer med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi samt personer med räkningsvårigheter/dyskalkyli.

Det råder oklarheter och skillnader i landet beträffande möjligheten för personer med läs- och skrivsvårigheter att få sina svårigheter utredda och erhålla hjälpmedel enligt § 3 b i hälso- och sjukvårdslagen - HSL.

För att skapa en bild av situationen i landet har därför Dyslexiförbundet FMLS gjort en enkätundersökning våren 2010 om förskrivning av hjälpmedel och möjligheter till utredning av läs- och skrivsvårigheter/dyslexi.

Sammanfattning och kommentar

Samtliga landsting har besvarat förbundets enkät förutom Östergötland, som trots upprepade förfrågningar under sex månader ej inkommit med svar.

Vissa landsting har inte besvarat alla frågor; det rör sig om Västra Götaland och Jönköpings län, där svaren är ofullständiga.

Cirka hälften av landstingen förskriver hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Utbudet är dock minst sagt varierat. De olika besluten förefaller grundas på brist på resurser och godtycke. I tre landsting utreds frågan för närvarande.

De landsting som ej förskriver hjälpmedel motiverar avslagen olika.

Förbundet känner till att i Västra Götaland diskuteras att läs- och skrivsvårigheter/ dyslexi ej innefattas av hälso- och sjukvårdslagen. En ståndpunkt som för Dyslexiförbundet FMLS förefaller orimlig, eftersom både logopedier och psykologer i sina yrkesroller utreder sådana svårigheter. Dyslexi räknas ju också till de neuropsykiatriska tillstånden.

I Gävleborg stöder sig landstinget på en regeringsproposition från 1982! Det är snart trettio år sedan den var aktuell!

Elva landsting svarar att de utreder svårigheter hos barn under 18 år. I de landsting som svarar nej på den frågan hänvisar man oftast att detta är kommunernas ansvar. Detta motsvaras troligen inte alltid av att kommunerna uppfattat att de har den uppgiften enligt HSL – dvs man har inte avtalat om detta. I några landsting hänvisas man till privata utredningar, som man får betala själv (5-10.000 kr)

Väntetiderna i vissa landsting är upprörande långa. Barn kan få vänta upp till 18-24 månader år i värsta fall. För barn som alltid är i viktiga utvecklingsfaser är detta en ren katastrof. Den förlorade tiden kan man aldrig återta.

För vuxna varierar väntetiden lika mycket och kan vara lika lång. Här är dock de negativa effekterna mer uthärdliga, eftersom man passerat de viktiga utvecklingsfaserna i livet.

Det finns dock positiva exempel, som kan visa alla landsting att det finns möjligheter att göra något åt det hela.

I Stockholms län är väntetiderna nu några veckor från att ha varit flera år. Här kan man nu även få många av de hjälpmedel man behöver. Ett resultat av politiska beslut i landstinget.

Utförande

Enkäter utsändes till logopedmottagningar, vuxenhabilitering eller ÖNH-mottagningar i Sveriges 21 landsting.

I och med att landstingen organiserar hjälpmedelsförsörjningen på sätt olika innebar detta flera olika enkätbesvarare i vissa landsting. Sammanlagt 41 enkäter skickades ut, varav 32 besvarades.

Företrädare för 20 av Sveriges 21 landsting finns representerade i de 32 besvarade enkäterna. Med undantag för enkätsvaren från Jönköpings län och Västra Götalands län besvarades alla frågor på alla mottagna enkäter, vilket ger ett underlag från alla landsting förutom Östergötland.

Östergötland har trots upprepade propåer under sex månaders tid ej besvarat enkäten.

I vilka landsting kan personer över 18 år med dokumenterade läs- och skrivsvårigheter/ dyslexi erhålla hjälpmedel?

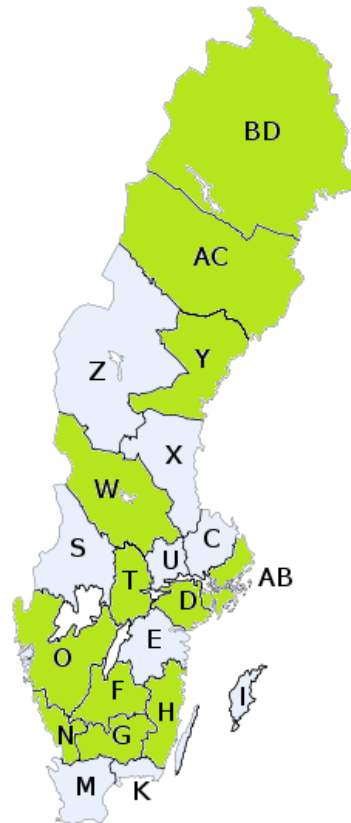
Fråga 1. Kan en person över 18 år enligt ovanstående definition och med ovanstående eller liknande behov erhålla hjälpmedel enligt HSL i ert landsting?

Av 20 besvarande landsting svarade 11 stycken JA på frågan och 7 NEJ.

Skånes enkätsvar är både JA och NEJ. Svararna förklarar att Region Skåne föreskriver hjälpmedel enligt frågans definition enbart till studerande (se bilaga), varför olika svar givits från regionen. Jönköpings län besvarade inte denna fråga.

Av de 7 landsting som inte förskriver hjälpmedel pågår det i tre (Gotland, Jämtland och Uppsala län) utredningar som berör och kan påverka frågan (se bilaga).

Landsting	Fråga 1
Blekinge	Nej
Dalarna	Ja
Gotland	Nej
Gävleborg	Nej
Halland	Ja
Jämtland	Nej
Jönköping	--
Kalmar	Ja
Kronoberg	Ja
Norrbottn	Ja
Skåne	Ja/Nej
Stockholm	Ja
Sörmland	Ja
Uppsala	Nej
Värmland	Nej
Västerbotten	Ja
Västernorrland	Ja
Västmanland	Nej
Västra Götaland	Ja
Örebro	Ja
Östergötland	

Grönt indikerar att landstinget svarat JA

AB - Stockholms län
C - Uppsala län
D - Södermanlands
län
E - Östergötlands län
F - Jönköpings län
G - Kronobergs län
H - Kalmar län
I - Gotlands län

K - Blekinge län
M - Skåne regionen
N - Hallands län
O - V:a Götalands reg
S - Värmlands län
T - Örebro län
U - Västmanlands län
W - Dalarnas län
X - Gävleborgs län

Y - Västernorrlands
län
Z - Jämtlands län
AC - Västerbottens
län
BD - Norrbottens län

Vilka hjälpmedel får man?

Utbudet av hjälpmedel hos de 11 (12 med Skåne) landsting som svarat JA på frågan är skiftande. Bland de svarande som har specificerat utbudet återfinns förutom de hjälpmedel enkäten nämner (daisy-läsare, talsyntes, fickminne och scanner) även rättstavningsprogram (se tabell 2 för redogörelse för respektive landstings utbud)

<i>Landsting</i>	<i>Hjälpmedel</i>
Dalarna	Talsyntes, Stava Rex
Halland	Daisy, Talsyntes, Fickminne,
Kalmar	Ingen specificering
Kronoberg	Ingen utveckling av svaret
Norrbottn	Talsyntes, Daisy
Skåne *	Daisy, Talsyntes, Stava Rex, Spell Right
Stockholm	Talsyntes, Fickminne, Rättstavningsprogram
Sörmland	Daisy
Västerbotten	Ingen specificering
Västernorrland	Ingen specificering
Västra Götaland	Ingen specificering
Örebro	Ingen specificering

Inget av landstingen som specificerade sitt svar uppgav att de tillhandahöll scanner. Det vanligaste förekommande hjälpmedlet var talsyntes, som går att få i 4 landsting. Daisy-läsare kan fås i 3, och fickminne respektive rättstavningsprogram i 2.

Vilka landsting utreder läs- och skrivsvårigheter hos barn under 18 år?

Fråga 4. Utreder landstingets logopeders läs- och skrivsvårigheter hos barn under 18 år?

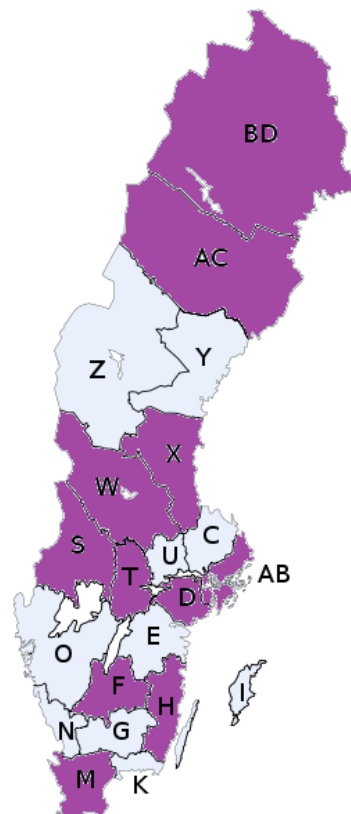
Motivera gärna ett NEJ-svar.

Fråga 6. Om svaret är JA – Hur lång är för närvarande väntetiden för barn?

Av 20 svarande landsting svarade 11 att de utreder läs- och skrivsvårigheter hos barn under 18 år, medan 8 svarade att de inte gör det.

Västra Götalands besvarade inte denna fråga.

Landsting	Fråga 4
Blekinge	Nej
Dalarna	Ja
Gotland	Nej
Gävleborg	Ja
Halland	Nej
Jämtland	Nej
Jönköping	Ja
Kalmar	Ja
Kronoberg	Nej
Norrboten	Ja
Skåne	Ja
Stockholm	Ja
Sörmland	Ja
Uppsala	Nej
Värmland	Ja
Västerbotten	Ja
Västernorrland	Nej
Västmanland	Nej
Västra Götaland	
Örebro	Ja
Östergötland	

Lila landsting utreder barn med läs- och skrivsvårigheter

AB - Stockholms län
 C - Uppsala län
 D - Södermanlands län
 E - Östergötlands län
 F - Jönköpings län
 G - Kronobergs län
 H - Kalmar län
 I - Gotlands län

K - Blekinge län
 M - Skåne län
 N - Hallands län
 O - Västra Götalands län
 S - Värmlands län
 T - Örebro län
 U - Västmanlands län
 W - Dalarnas län
 X - Gävleborgs län
 Y - Västernorrlands län

Z - Jämtlands län
 AC - Västerbottens län
 BD - Norrbottens län

De landsting som svarade JA ombads att ange väntetiden för barn, och angav varierande tidsspann. Detta gäller både de län (t.ex. Region Skåne) där det funnits flera enkätsvarare. Tabellen nedan medtar de tidsspann som omnämns av de svarande.

Landsting	Väntetider för barn
Blekinge	
Dalarna	6-10 mån
Gotland	
Gävleborg	12 mån
Halland	
Jämtland	
Jönköping	
Kalmar	12 mån
Kronoberg	
Norrbottn	3-8-12 mån
Skåne	2-6-12-18 mån-2-3 år
Stockholm	1 vecka -2 mån
Sörmland	3-5 mån
Uppsala	
Värmland	18 mån
Västerbotten	9 mån
Västernorrland	
Västmanland	
Västra Götaland	
Örebro	
Östergötland	

Flera landsting har svarat på fråga 6 även om de svarat NEJ på fråga 4, men dessa svar tas inte med i tabellen, i och med att de svaren ej kan gälla väntetider för den utredning vi definierade i fråga 4.

Vilka landsting utreder läs- och skrivsvårigheter hos vuxna över 18 år?

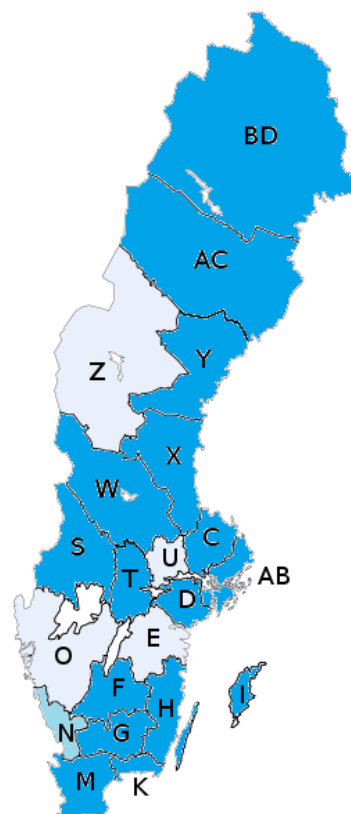
Fråga 7. Utreder landstingets logopeders läs- och skrivsvårigheter hos vuxna över 18 år?

Motivera gärna ett NEJ-svar.

Fråga 9. Om svaret är JA – Hur lång tid är för närvarande väntetiden för vuxna?

Av 20 svarande landsting svarade 16 att de utreder läs- och skrivsvårigheter hos vuxna över 18 år, medan 2 svarade att de inte gör det, och Hallands län har svarat både JA och NEJ*. Västra Götaland besvarade inte denna fråga.

Landsting	Fråga 7
Blekinge	Ja
Dalarna	Ja
Gotland	Ja
Gävleborg	Ja
Halland	Nej/Ja*
Jämtland	Nej
Jönköping	Ja
Kalmar	Ja
Kronoberg	Ja
Norrboten	Ja
Skåne	Ja
Stockholm	Ja
Sörmland	Ja
Uppsala	Ja
Värmland	Ja
Västerbotten	Ja
Västernorrland	Ja
Västmanland	Nej
Västra Götaland	
Örebro	Ja
Östergötland	

Blå landsting utreder vuxna med läs- och skrivsvårigheter

*Hallands län har multipla svarare, som angivit olika svar. Detta tyder på olikheter inom länet.

AB - Stockholms län

C - Uppsala län

D - Södermanlands län

E - Östergötlands län

F - Jönköpings län

G - Kronobergs län

H - Kalmar län

I - Gotlands län

K - Blekinge län

M - Skåne län

N - Hallands län

O - Västra Götalands län

S - Värmlands län

T - Örebro län

U - Västmanlands län

W - Dalarnas län

X - Gävleborgs län

Y - Västernorrlands län

De 16 landsting som svarade JA ombads att ange längden på väntetiden för vuxna, och precis som för barn angavs varierande tidsspann. Tabellen nedan medtar alla tidsspann som omnämns av de svarande.

<i>Landsting</i>	<i>Väntetid för vuxna</i>
Blekinge	2-4 veckor
Dalarna	10 mån
Gotland	3 mån
Gävleborg	12 mån
Halland	
Jämtland	
Jönköping	12 mån
Kalmar	12 mån
Kronoberg	3 mån
Norrbotten	2-8-12 mån
Skåne	2-4-6-11-18 mån-2 år
Stockholm	1 vecka-2 mån
Sörmland	3-5 mån
Uppsala	2-3 mån
Värmland	18 mån
Västerbotten	12 mån
Västernorrland	1-2 år
Västmanland	
Västra Götaland	
Örebro	12 mån
Östergötland	